

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
- 2.2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)
- 2.3 แรงจูงใจ
 - 2.3.1) ความหมายของแรงจูงใจ
 - 2.3.2) กระบวนการเกิดแรงจูงใจ
 - 2.3.3) ประเภทของแรงจูงใจ
 - 2.3.4) ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
 - 2.3.5) แนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2.4 วัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood)
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) (สารัตถะมัธยม, 2538)

2.1.1) โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม. 1			ม. 2			ม. 3		
	บังคับ		เลือกเสรี	บังคับ		เลือกเสรี	บังคับ		เลือกเสรี
	แกน	เลือก		แกน	เลือก		แกน	เลือก	
1. ภาษา									
1.1 ภาษาไทย	4	-	↑	4	-	↑	4	-	↑
1.2 ภาษาต่างประเทศ	-	-		-	-		-	-	
2. วิทยาศาสตร์-คณิตฯ									
2.1 วิทยาศาสตร์	3	-		3	-		3	-	
2.2 คณิตศาสตร์	3	-		3	-		-	-	
3. สังคมศึกษา	2	2		2	2		2	2	
4. พัฒนาบุคลิกภาพ			12			12			15
4.1 พลานามัย	1	2		1	2		1	2	
4.2 ศิลปศึกษา	1	-		1	-		1	-	
5. การงานและอาชีพ									
5.1 การงาน	-	2	↓	-	2	↓	-	2	↓
5.2 อาชีพ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	14	6	12	14	6	12	11	6	15
	32			32			32		

กิจกรรมเสริม

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ			
1.1 กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี หรือยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์	1	1	1
1.2 กิจกรรมอื่น ๆ	1	1	1
2. กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้	1	1	1
3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน	-	-	-
	35	35	35

2.1.2) หลักการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

- เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง
- เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ
- เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

2.1.3) จุดมุ่งหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพของชีวิตและการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานของตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและครองชีวิตโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม (รุ่งทิพา, 2526)

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญ และทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
- สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
- สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่าง ๆ
- มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
- มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
- มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมชนทุกชนิต มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง
- มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตามบทบาท และหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์ และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปะวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

2.1.4) แนวดำเนินการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ประสบความสำเร็จตามจุดหมายข้างต้น จึงกำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

- จัดให้ผู้เรียน ได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจ
- จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง และสามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเต็มความสามารถ และได้มีโอกาสหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ
- จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

- ในการจัดการเรียนการสอน ให้ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม
- ให้ท้องถิ่นปรับรายละเอียดเนื้อหาของรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์งาน
- ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริมสร้าง ค่านิยมและการพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ
- ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
- ในการจัดการเรียนการสอน ให้คำนึงถึงความต่อเนื่องระหว่างหลักสูตรประถมศึกษา และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย

2.2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) (สาธิตมัธยม, 2538)

2.2.1) ประวัติโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา เปิดทำการสอนในปี พ.ศ. 2519 โดยรับนักเรียนเฉพาะชั้น ม.1 จาก UNIT F (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถมศึกษา และจากโรงเรียนภายนอกอีกส่วนหนึ่ง โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ห้องเรียน คือ ห้อง ม.1ก และ ม.1ข สถานที่เรียนในครั้งแรกนั้นใช้อาคารเรียน 2 ชั้น คณะศึกษาศาสตร์ โดยมีห้องเรียน 2 ห้อง ห้องปฏิบัติการ 1 ห้อง

ปีการศึกษา 2520 ได้ก่อสร้างอาคารเรียน 2 ชั้น ชั้นละ 6 ห้องเรียน อยู่บริเวณตรงข้ามสาธิตระดับประถม มีนักเรียน 2 ระดับ คือ ม.1 และ ม.2(ม.ศ.1)

ปีการศึกษา 2521 มีนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 3 ระดับชั้น คือ ม.1(หลักสูตรใหม่) ม.2(ม.ศ.1) ม.3(ม.ศ.2) ในปีการศึกษานี้นักเรียนจาก UNIT F ที่จะเข้าเรียนต้องผ่านการทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญา หากไม่สามารถสอบผ่านจะให้เรียนซ้ำชั้น UNIT F อีก 1 ปีการศึกษา

ปีการศึกษา 2523 ได้ก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้นอีก 1 หลัง จำนวน 6 ห้องเรียน และในปี 2524 ได้สร้างอาคารเรียนเพิ่มขึ้นอีก 1 หลัง เป็นอาคารเรียนที่ 3 จำนวน 12 ห้องเรียน

2.2.2) วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
(ศึกษาศาสตร์)

- เพื่อทดลองและวิจัยระบบการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อจะได้พัฒนา
ให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
- เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถทางวิชาการ เพื่อให้นักเรียนได้ประสบผลสำเร็จ
ในการเรียนรู้ชั้นสูงต่อไป
- เพื่อเป็นที่ปฏิบัติงานสอนของอาจารย์และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
- เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่และสาธิตการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแก่ชุมชน โดยเฉพาะ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- เพื่ออบรมให้นักเรียนมีจรรยา มารยาทดี เพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป
- เพื่อเป็นแหล่งอบรมและส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
- เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มในทางที่ถูกต้อง

2.2.3) นโยบายของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

- ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี
- ส่งเสริมให้นักเรียนตรงต่อเวลา ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ส่งเสริมให้นักเรียนรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
- ส่งเสริมให้นักเรียนรักชื่อเสียงของโรงเรียน
- ส่งเสริมให้นักเรียนรักการเรียน
- ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีศีลธรรม จรรยา มารยาทดี
- ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรัก มีน้ำใจเป็นนักกีฬาและมีมนุษยสัมพันธ์
- ส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่มีประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน
- ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย

2.3 แรงจูงใจ

2.3.1) ความหมายของแรงจูงใจ

Motivation มาจากรากศัพท์ภาษาละตินคำว่า "movere" แปลว่า "to move" หรือการผลักดันให้เคลื่อนไหว หรืออาจกล่าวได้ว่า ถ้ามีแรงจูงใจเกิดขึ้นจะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหว หรือเกิดกิจกรรมมุ่งไปยังเป้าหมาย (Goal) หรือไปสู่สิ่งล่อใจ (Incentives) นั้นเอง (จิราภรณ์, 2532)

Berelson & Steiner (1964) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นภาวะภายในที่คอยส่งเสริมกำลังหรือกระตุ้นหรือทำให้เคลื่อนไหว เพื่อที่จะนำทางพฤติกรรม หรือชี้แนวทางพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายต่าง ๆ

Beach (1965) ให้คำนิยามของแรงจูงใจว่า แรงจูงใจเป็นมูลฐานของการเรียนรู้ และถือว่ามีความสำคัญ การที่จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจนั้น ต้องอาศัยแรงขับภายในของบุคคลที่มีต่อเครื่องมือ (Incentives) และจะนำไปสู่การเรียนรู้ตามเป้าหมาย

Kagan & Havemann (1968) กล่าวว่า แรงจูงใจคือเป้าหมายที่จะบรรลุจุดประสงค์ โดยการเรียนรู้ได้ก่อให้เกิดคุณค่าแก่ปัจเจกบุคคล

Guilford and Gray (1970) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นสิ่งเร้าที่นำช่องทางและเสริมสร้างความปรารถนาในการประกอบกิจกรรมของมนุษย์

Good (1973) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า หมายถึงกระบวนการเร้าและสนับสนุนให้บุคคลกระทำการกิจกรรมอย่างมีระบบ

Good and Brophy (1977) ได้อธิบายความหมายของแรงจูงใจว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการริเริ่มแนวทาง และความพยายามของพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย

Brown (1980) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความคิดซึ่งเป็นแรงขับอยู่ภายในซึ่งประกอบไปด้วยอารมณ์ ความปรารถนา อันเป็นเหตุให้คนแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งมีปริมาณมากน้อยไม่เท่ากัน

Hilgard (1983) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า หมายถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ไปกระตุ้นบุคคลให้เกิดพลัง และนำไปสู่การกระทำ

สงวน (2526) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึงแรงกระตุ้นที่ทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมที่ต้องการหรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เชียรศรี (2527) ให้ความหมายว่า แรงจูงใจ คือพลังซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรม และความคุมแนวทางของพฤติกรรม หรือแรงจูงใจหมายถึงสิ่งกระตุ้นอินทรีย์ หรือชี้ทางให้อินทรีย์กระทำพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย

ปฐม (2528) ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า หมายถึงภาวะที่กระตุ้นให้อินทรีย์เกิดการเคลื่อนไหวหรือเกิดพฤติกรรมขึ้น

โสภา (2528) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง เหตุจูงใจที่ทำให้ความต้องการของมนุษย์ได้รับความพอใจ และให้พฤติกรรมของมนุษย์บรรลุเป้าหมาย โดยปราศจากภยันตรายหรือสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจ

กิติ (2533) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า หมายถึงพลังจิตที่อยู่ในตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งทำหน้าที่เร้าให้แก่บุคคลนั้นกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา พลังจิตนี้เกิดจากการกระตุ้นหรือสิ่งเร้าต่าง ๆ ภายในร่างกายหรือนอกร่างกาย

พวงเพชร (2533) กล่าวว่า แรงจูงใจหมายถึงสิ่งใด ๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำขึ้น

อารี (2534) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึงภาวะใด ๆ ก็ตามที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา

สุรงค์ (2536) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึงองค์ประกอบที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมาย

ไพบูลย์ (2537) กล่าวว่า การจูงใจ เป็นกระบวนการของพฤติกรรมที่เริ่มต้นด้วยความต้องการแล้วเกิดแรงขับนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย

มาลินี (2537) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึงแรงที่มากระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการหรือตามจุดมุ่งหมาย

ประสาร (ม.ป.ป) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง เหตุจูงใจที่ทำให้ความต้องการของเราได้รับความพอใจและทำให้พฤติกรรมของเราบรรลุเป้าหมาย

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า แรงจูงใจหมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเหตุทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดออกมา เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ตนต้องการ

2.3.2) กระบวนการเกิดแรงจูงใจ

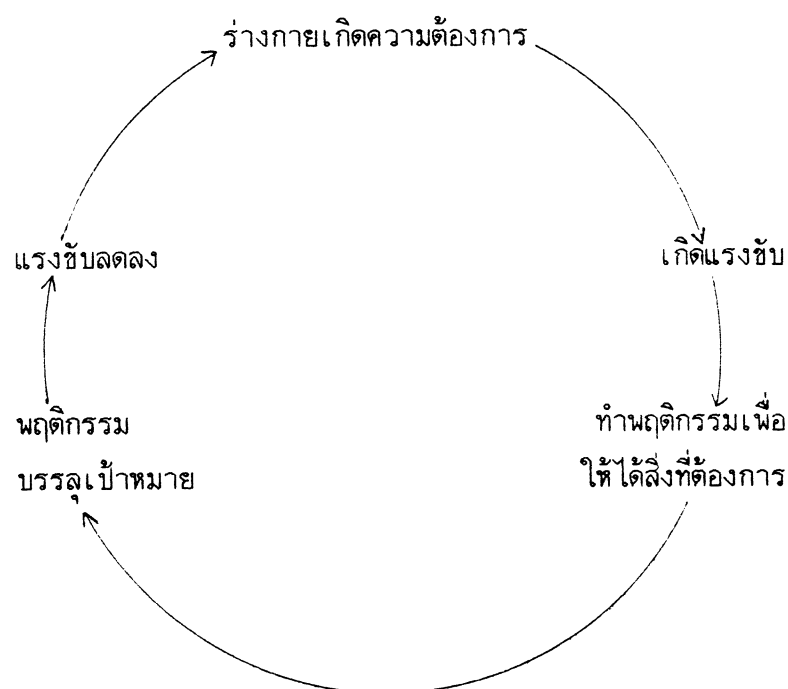
จิราภรณ์ (2532) ได้สรุปกระบวนการเกิดแรงจูงใจไว้ดังนี้

1) **ขั้นความต้องการ (Need Stage)** เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเกิดความไม่สมดุลภายในตัวซึ่งอาจเกิดจากการขาดปัจจัยทางกายภาพ หรือทางจิตใจก็ได้ ปัจจัยทางกายภาพ เช่น ขาดอาหาร ขาดน้ำ เป็นต้น ปัจจัยทางจิตใจ เช่น การขาดความรัก การขาดความสนใจ การขาดปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดความต้องการขึ้น

2) **ขั้นแรงขับ (Drive Stage)** ภาวะการขาดสมดุลดังกล่าวจะกระตุ้นให้บุคคลเกิดความเครียด ความรู้สึกกระวนกระวาย อยู่ไม่สุข ทำให้ร่างกายพร้อมจะเกิดการเคลื่อนไหวหรือกระทำการกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

3) **ขั้นพฤติกรรม (Behavior)** เมื่อเกิดความเครียดหรือเกิดความรู้สึกกระวนกระวายขึ้น ความรู้สึกเหล่านี้จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อลดความเครียด

4) **ชั้นลดแรงขับ (Drive Reduction)** ผลจากการทำกิจกรรม จะทำให้บุคคลรู้สึกดีขึ้น ลดความกระวนกระวาย และผลของพฤติกรรมนี้ จะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้เขาได้พิจารณาว่าจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร เพื่อจะหยุดการเคลื่อนไหวหรือยังคงเคลื่อนไหวต่อไป จึงจะสามารถสนองความต้องการ ขึ้นตอนดังกล่าวดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงวงจรการเกิดแรงจูงใจ (อาร์, 2534)

2.3.3) ประเภทของแรงจูงใจ

กมลรัตน์ (2528) กิติ (2533) และมาลินี (2537) แบ่งประเภทของแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) **แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)** หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคล ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นให้บุคคล แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการหรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
- 2) **แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)** หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากภายนอกตัวบุคคล ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นให้บุคคล แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการหรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จิราภรณ์ (2532) กล่าวว่า ประเภทของแรงจูงใจ ประกอบด้วย

1) แรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มิได้เกิดจากการเรียนรู้ แต่เกิดมาได้ด้วยวุฒิภาวะหรือสภาพร่างกาย มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น แรงจูงใจแห่งความหิว แรงจูงใจหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

2) แรงจูงใจทุติยภูมิ (Secondary Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่

2.1) แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives) ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น ความรักใคร่ และเอาใจใส่จากบุคคลอื่น

2.2) แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) มีจุดเริ่มต้นมาจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคล และเป้าหมายของแรงจูงใจชนิดนี้มีความสัมพันธ์กับการแสดงปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา

อารี (2534) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) แรงจูงใจทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Motives) แรงจูงใจด้านนี้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางด้านร่างกายทั้งหมด เพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้ เป็นความต้องการที่จำเป็นตามธรรมชาติของมนุษย์

2) แรงจูงใจทางด้านจิตวิทยา (Psychological Motives) มีความสำคัญน้อยกว่าแรงจูงใจทางด้านสรีระวิทยา เพราะมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตน้อยกว่า แต่จะช่วยให้คนเราทางจิตใจ ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีและสดชื่น

3) แรงจูงใจทางด้านสังคมหรือแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ (Social Motives) แรงจูงใจชนิดนี้มีจุดเริ่มต้น ส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ทางสังคมในอดีตของบุคคล และเป้าหมายของแรงจูงใจชนิดนี้ มีความสัมพันธ์กับการแสดงปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา แบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อยได้แก่

3.1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motives)

3.2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motives)

3.3) แรงจูงใจต่อความนับถือตนเอง (Self-Esteem)

จากการแบ่งประเภทของแรงจูงใจดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

1) แรงจูงใจทางด้านร่างกาย คือความต้องการทางด้านร่างกาย อันได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน การออกกำลังกาย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2) แรงจูงใจทางด้านสังคม คือ ความต้องการทางจิตใจ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เช่น การได้รับการยกย่อง การได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลอื่น เป็นต้น

2.3.4) ทฤษฎีการจูงใจ

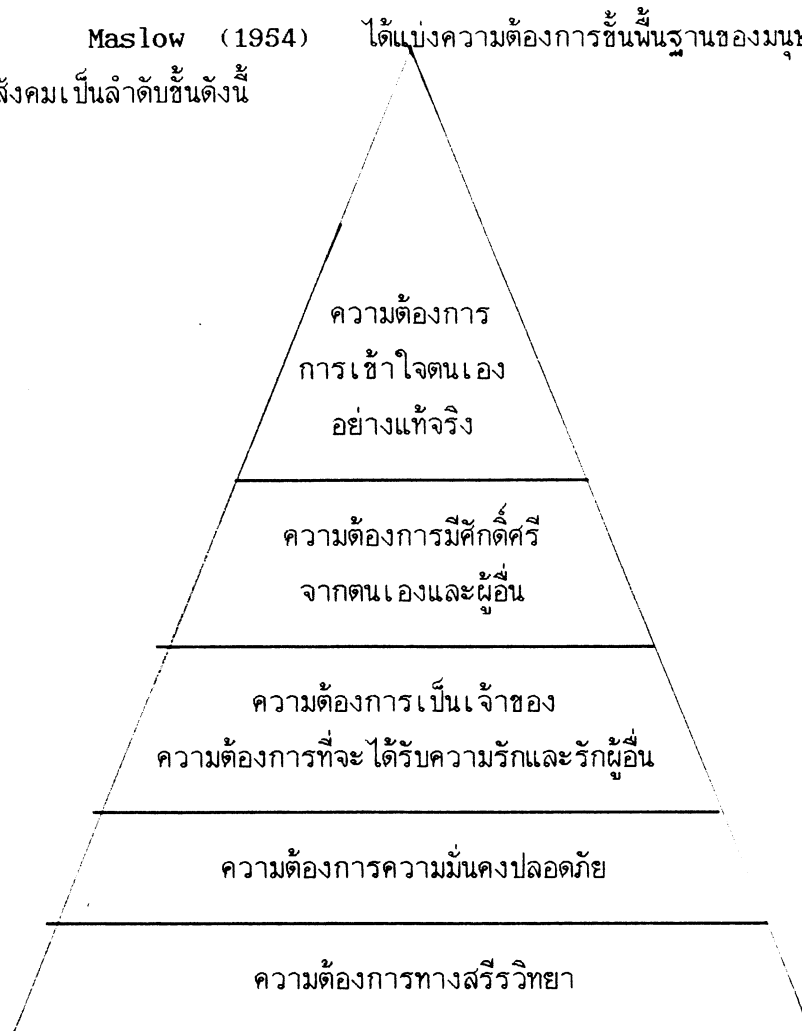
2.3.4.1) ทฤษฎีการจูงใจของ Maslow

Maslow (1970 อ้างถึงใน เอนกกุล, 2526) อธิบายว่าความต้องการที่เป็นพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์ แบ่งเป็นลำดับชั้นดังนี้

สุนทรียะและความดีความงาม	Aeathoilo Needs ความต้องการเกี่ยวกับสุนทรียะ	การจูงใจที่เกิดจาก ความรู้สึกภายในตัวบุคคล
ความสำเร็จและปัญญา	Need for Understanding ความต้องการเกี่ยวกับความ เข้าใจทฤษฎีความสัมพันธ์และ โครงสร้าง	จะมีความรุนแรงขึ้นเมื่อ ประสบผลสำเร็จ
	Need for Knowledge ความต้องการเกี่ยวกับความรู้ ความหมายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ	
แรงจูงใจทางสังคม	Esteem Needs ความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับนับ ถือตน ต้องการให้เด่นเหนือผู้ อื่น	การจูงใจที่เกี่ยวกับ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ประจำวัน
	Belongings Needs ต้องการเข้าหมู่เข้าพวก	
แรงจูงใจทางร่างกาย	Security Needs ต้องการความปลอดภัยความรู้สึกอบ อุ่นใจการปกป้องคุ้มครองจากผู้อื่น	จะมีความรุนแรงขึ้นเมื่อ ไม่ได้รับการตอบสนอง
	Survival Needs ความต้องการเกี่ยวกับการดำรง ชีวิตให้อยู่รอด การดำรงเผ่าพันธุ์	

ภาพที่ 2 แสดงความต้องการที่เป็นพื้นฐานให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์
(Maslow, 1970 อ้างถึงใน เอนกกุล, 2526)

Maslow (1954) ได้แบ่งความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกายและสังคมเป็นลำดับชั้นดังนี้

ภาพที่ 3 แสดงทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของ Maslow
(Maslow, 1954)

ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของ Maslow (Maslow's Hierarchy Need) มีแนวคิดพื้นฐานดังนี้ (Maslow, 1970 อ้างถึงใน สุธารัตน์, 2538)

- 1) มนุษย์มีความต้องการตลอดเวลา และความต้องการเหล่านั้นจะไปกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม โดยความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสาเหตุแห่งพฤติกรรม
- 2) ความต้องการของมนุษย์จะเรียงลำดับตามความต้องการขั้นพื้นฐานไปสู่ความต้องการที่ซับซ้อนขึ้น
- 3) การที่คนจะเปลี่ยนความต้องการจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูงได้นั้น ความต้องการในระดับต่ำจะต้องได้รับการตอบสนองก่อน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวความคิดของครีเรื่อน (2531) ซึ่งกล่าวถึง ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow ว่า แรงจูงใจของมนุษย์มีลำดับตั้งแต่ลำดับต่ำจนถึงชั้นสูงซึ่งมีทั้งหมด 5 ชั้น แรงจูงใจลำดับต้นต้องได้รับการตอบสนองก่อนแรงจูงใจลำดับสูงจะเกิดตามที่หลังเป็นลำดับ

2.3.4.2) ทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg

Herzberg (1959) ได้สร้างทฤษฎีขึ้นมา โดยได้ลบสิ่งความเชื่อที่ว่า "เงิน" เป็นสิ่งเดียวที่กระตุ้นให้คนอยากทำงาน จากการสัมภาษณ์วิศวกรและนักบัญชีจำนวน 200 คน จากโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองพิทส์เบิร์ก มลรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา เพื่อหาว่า องค์ประกอบอะไรที่จะมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีความสุขในการทำงาน สรุปว่าองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน จะไม่เหมือนกับองค์ประกอบที่จะนำไปสู่ ความไม่พอใจในการทำงาน

สิ่งที่สร้างความไม่พอใจในการทำงาน ได้แก่

- 1) นโยบายและการบริหารขององค์การ
- 2) การบังคับบัญชา การนิเทศงาน (เทคนิคการทำงาน)
- 3) เงินเดือน ค่าจ้าง
- 4) สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในที่ทำงาน

สิ่งที่สร้างความพึงพอใจหรือเป็นปัจจัยกระตุ้นจูงใจให้คนทำงาน ได้แก่

- 1) ความสำเร็จของงาน
- 2) การได้รับการยกย่อง
- 3) ลักษณะของงานท้าทายความสามารถ
- 4) ความรับผิดชอบ
- 5) ความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้า

ทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg สามารถที่จะนำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow ได้ดังนี้

Maslow		Herzberg
ความต้องการสูงสุดในชีวิต		- งานที่ท้าทายความสามารถ
		- การประสบผลสำเร็จในชีวิต
		- ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
		- ความรับผิดชอบ
ความต้องการให้คนอื่นยกย่อง		- ความก้าวหน้าของงาน
		- การเป็นที่ยอมรับ
		- สถานภาพ
ความต้องการเข้าสังคม		- ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
		- ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย		- การบังคับบัญชา
		- นโยบายและการบริหารงาน
		- ความมั่นคงของงาน
ความต้องการทางด้านร่างกาย		- สภาพการทำงาน
		- เงินเดือน - ค่าจ้าง
		- ความมั่นคงของชีวิตส่วนตัว

ภาพที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีการจูงใจของ Maslow กับทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg (ละมัยภรณ์, 2537)

จากการศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับแรงจูงใจ สามารถสรุปได้ว่ามนุษย์มีแรงจูงใจหรือความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด โดยจะมีความต้องการในขั้นพื้นฐานมาก่อน หลังจากได้รับการตอบสนองในขั้นพื้นฐานแล้วจะมีแรงจูงใจหรือความต้องการในระดับสูงต่อไป

2.3.5 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิจิตร (2518) กล่าวว่า คณะอาจารย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้สถาบันการศึกษามีคุณภาพทางวิชาการ การประเมินมาตรฐานทางการศึกษาของสถาบันจึงยึดเกณฑ์ว่า ต้องมีคณาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิ เพียบพร้อมทั้งด้านปริมาณและความสามารถ ความมีชื่อเสียงของสถาบันจึงเกี่ยวข้องกับคุณภาพของอาจารย์

แรงจูงใจที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อการศึกษา คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะเอาชนะอุปสรรคฝ่าฟันกระทำสิ่งที่ยาก ๆ ให้ประสบผลสำเร็จเป็นความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ให้สำเร็จโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาและมีความมานะพยายามที่จะศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป (ประหยัด, 2529)

ในปัจจุบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีผู้นิยมเข้าศึกษาต่อกันมากขึ้น เนื่องจากระบบการศึกษาได้ขยายตัวมากขึ้น ปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อที่สำคัญ คือ ค่านิยมในปริญญา การได้รับปริญญาในชั้นสูงจะมีประโยชน์ในการทำงาน ซึ่งลักษณะการทำงานหลายอย่างในประเทศไทยขึ้นอยู่กับปริญญา ไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความรู้ ความสามารถ คนที่มีปริญญาสูงเท่านั้นจึงจะสามารถเลื่อนไปสู่ตำแหน่งที่สูง ๆ ในบางตำแหน่งได้ (ทองหล่อ, 2535) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรกุล (2530) ที่พบว่าข้าราชการส่วนใหญ่ให้เหตุผลของการศึกษาต่อว่าต้องการความรู้เพิ่มเติม อันเป็นประโยชน์ต่อความต้องการความก้าวหน้าในงาน เพื่อยกระดับตัวเอง

กล่าวได้ว่า "แรงจูงใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ในการเรียน" (วีรพจน์, 2536) และ Sandford (1965) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจที่เป็นปัจจัยหนึ่งในจำนวนปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความสนใจ นิัยการทำงาน ความสามารถพิเศษ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 วัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood)

วัยเด็กตอนปลาย อายุระหว่าง 10 - 13 ปี วัยนี้คาบเกี่ยวกับวัยรุ่นหรือวัยรุ่นตอนต้น เพราะบางคนอาจจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นลักษณะของวัยรุ่น (Puberty) วัยนี้ทั้งสองเพศเริ่มแยกกันทำกิจกรรม ความสนใจแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าวัยเด็กตอนปลายเป็นวัยที่มีการเตรียมตัวหลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น (วินี, 2526)

ลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยแรกเริ่มก็คือ เด็กจะให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัยมากกว่าเดิม เด็กจะเริ่มเข้ากลุ่ม (Group) และผูกพันกับกลุ่มมากขึ้น จะเห็นได้ว่าเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิดและทัศนคติของเด็กมากในช่วงอายุ 11 - 13 ปี และต่อมาจะลดลง แต่อย่างไรก็ตามในวัยนี้เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิดของเด็กอย่างเห็นได้ชัด (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2526)

สุชา (2515) จวีวรรณ (2526) พรณี (2526) มานี (2537) กล่าวว่า การรวมกลุ่มของเด็กวัยนี้จะรักกลุ่มและเพื่อนร่วมชั้นของตนมีการรวมกลุ่มในเพื่อนชายล้วน ๆ หรือกลุ่มเพื่อนหญิงล้วน ๆ ความสนใจของเด็กทั้งชายและเด็กหญิงจะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ เด็กชายสนใจเรื่องคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เด็กหญิงสนใจในเรื่องการครัว ตัดเย็บ เด็กชายชอบเล่นผาดโผน ใช้ความว่องไวส่วนตัวเด็กหญิงชอบตกแต่งบ้าน เลียนแบบชีวิตจริงซึ่งอาจจะมีการโต้เถียง แข่งขันกันทั้งในด้านการเรียนและการเล่นกีฬา แต่พิสมัย (2527) กล่าวว่า เด็กที่อยู่ในวัยแรกเริ่มหรือวัยรุ่นตอนต้น จะมีทัศนคติ ความเชื่อค่านิยม และความสนใจที่ใกล้เคียงกันหรือไปในทิศทางเดียวกัน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยนต์ (2518) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจ ในการเลือกเรียนครูของนักศึกษา กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง วิทยาลัยครูนครปฐมและวิทยาลัยครูกาญจนบุรี จำนวน 800 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายหญิงมีลักษณะแรงจูงใจในการเลือกเข้าเรียนครูไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่านักศึกษาหญิงจะมีลักษณะแรงจูงใจในการเลือกเรียนครูสูงกว่านักศึกษาชาย

เจือจันทร์ (2525) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการศึกษาว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ คือ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกัน ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษามากน้อยต่างกัน คุณภาพของการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันภูมิฐานะของสถานศึกษาที่อยู่ในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค และความมีชื่อเสียงของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

ลัดดาวัลย์ (2528) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดลำปาง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2527 จำนวน 2,439 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกแผนการเรียนวิชาชีพนั้น นักเรียนให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบด้านส่วนตัวเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าความถนัดความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนเหตุผลส่วนตัวของนักเรียน เช่น เกียรติยศชื่อเสียง ลักษณะงานและความก้าวหน้าที่ต้องการได้รับ ความจำเป็นส่วนตัว รายได้และโอกาสในการศึกษาต่อเป็นสาเหตุสำคัญต่อการเลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพ องค์ประกอบด้านโรงเรียนนักเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับสอง ซึ่งหมายความว่าบุคลากร สิ่งแวดล้อม และความพร้อมของโรงเรียน เช่น

การสนับสนุนของผู้บริหาร มีครูที่มีความรู้ความชำนาญโดยตรง มีอุปกรณ์เครื่องมืออย่างเพียงพอ มีอิทธิพลต่อการเลือกแผนการเรียน วิชาอาชีพกว่าบุคคลและสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น ความคิดเห็น และการสนับสนุนของบิดามารดา ญาติพี่น้องหรือผู้ปกครอง ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ปกครอง ไม่ใช่เหตุสำคัญต่อการเลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพ

นิพนธ์ (2532) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนต่อ หรือไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกำแพงเพชร ตามทัศนะของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 416 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็นนักเรียนจำนวน 554 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 554 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามแบบเติมคำในช่องว่าง และแบบเช็ครายการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเป็นร้อยละซึ่งผลการศึกษพบว่า นักเรียนหญิงมีความต้องการเรียนต่อมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนบ้านต้องการเรียนต่อ มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนบ้าน นักเรียนที่ได้รับข่าวสารในเรื่องการเรียนต่อ โดยเอกสารหรือแผ่นโฆษณาต้องการเรียนต่อมากกว่านักเรียนที่ได้รับข่าวสารโดยวิธีอื่น

ธวัชชัย (อ้างถึงใน ถนอมนวล, 2532) ได้ศึกษาแรงจูงใจหรืออิทธิพลที่ทำให้นักเรียนเลือกเรียนสายวิชาสามัญและสายอาชีพ คือ เกียรติยศ ชื่อเสียง ลักษณะของงาน ความก้าวหน้า ความถนัด ความสนใจเหตุผลส่วนตัว รายได้ของครอบครัว มีเพียงส่วนน้อยที่เลือกเรียนตามความจำเป็น

ประสงค์ (อ้างถึงใน ถนอมนวล, 2532) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาองค์ประกอบในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัย ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน พบว่า องค์ประกอบด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบด้านความสนใจเหตุผลส่วนตัว ด้านความจำเป็น ด้านรายได้ และด้านบุคคล ทั้งนักเรียน ผู้ปกครองและครู มีความเห็นต่อองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนไม่ต่างกัน

ณัฐฉาน (2534) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านแรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2533 จำนวน 745 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักศึกษาซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่า

เฉลี่ยระหว่างกลุ่มโดยใช้ t-test หรือ F-test แล้วแต่กรณี ผลการศึกษาพบว่า ระดับแรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักศึกษารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า นักศึกษาชายมีระดับแรงจูงใจในการเข้าเรียนสูงกว่านักศึกษาหญิง

ทองหล่อ (2535) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนิสิตวิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2533 - 2534 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อของนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการบริหารการศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจลำดับแรกคือ ด้านเหตุผลส่วนตัว รองลงมาคือ ด้านหน้าที่การงาน ด้านสถาบัน ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลอื่นและสื่อตามลำดับ

ละมัยภรณ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2536 จาก 4 โรงเรียน จำนวน 450 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจัดลำดับแล้ว พบว่าแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโดยส่วนรวมมีแรงจูงใจในด้านเหตุผลส่วนตัวเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านบุคลากร ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านสถาบัน และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลและสื่อตามลำดับ และจากการเปรียบเทียบพบว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิตยา (2530) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ พบว่าเหตุจูงใจด้านสถาบันเป็นเหตุจูงใจสูงสุด รองลงมาคือ ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านความมุ่งมั่น และมีเหตุจูงใจด้านการสนับสนุนของผู้อื่นเป็นเหตุจูงใจต่ำสุด

Houle (1961) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนของผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้ใหญ่เข้ามาเรียนด้วยแรงจูงใจที่ต่างกันโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) มาเรียนอย่างมีเป้าหมาย (Goal Oriented) หมายถึงมาเรียนเพราะต้องการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะด้านวิชาชีพ 2) มาเรียนเพื่อต้องการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะชอบบรรยากาศการศึกษา ชอบสังคม ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือต้องการมีเพื่อน หรือเพื่อขจัดความเหงา 3) มาเรียนเพื่อต้องการที่จะรู้หรือเพื่อหาความรู้ (Learning Oriented) หมายถึง มาเรียนเพราะมีใจรักเรียน ต้องการใช้ความสามารถในการเรียนรู้ที่มีอยู่ให้มากที่สุด

Boshier (1971) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนต่อ ของผู้ใหญ่ ในประเทศแคนาดา นิวซีแลนด์และสหรัฐอเมริกา โดยได้สร้างเครื่องมือ หรือแบบวัดการเข้าเรียน ต่อ (Educational Participation Scale หรือ EPS) และนำไปศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจ ในการเข้าศึกษาต่อของผู้ใหญ่ในประเทศต่าง ๆ โดยเขาได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (Social Relationships) 2) การทำตามความคาดหวังของผู้อื่น (External Expectation) 3) การประกอบอาชีพ (Profresstional Advancement) 4) การหลีกเลี่ยงสภาพที่เป็นอยู่ (Escaps Stimulation) 5) การนำความรู้ไปช่วยเหลือ ชุมชน (Social Welfare) และ 6) การเรียนเพื่อรู้ (Cognitive Interest) ผลการวิจัย ครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ใหญ่เข้าเรียนด้วยแรงจูงใจที่แตกต่างกัน และตัวแปรด้านอายุ เพศ ระดับ การศึกษาและอาชีพ มีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจเหล่านั้นด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่เข้ามาเรียนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่อาจมีแรงจูงใจมากกว่า 1 ด้าน ต่อมา ในปี ค.ศ. 1971 Boshier ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าเรียนของผู้ใหญ่เฉพาะในสหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยมีแรงจูงใจในด้านการทำตามความคาดหวังของผู้อื่นสูง ส่วนผู้ที่มีอายุมากมีแรงจูงใจ ด้านการเรียนเพื่อรู้สูง

สถาบันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติของประเทศไทย หรือ NIAE (National Institute for Adult Education, 1970) ได้สำรวจหาเหตุผลที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าเรียน ในสถานศึกษา พบว่า เหตุจูงใจในด้านอาชีพ (Vocational Motives) เป็นเหตุจูงใจสำคัญที่สุด รองลงมาเพื่อพัฒนาตนเอง (Self Development) รองลงมาเพื่อต้องการนำความรู้ไปปรับปรุง ตนเอง และครอบครัวให้ดีขึ้น เช่น กลุ่มแม่บ้าน รองลงมาได้แก่ ต้องการเข้าร่วมสังคม (Social Motives) และส่วนเหตุผลอื่นอาทิเช่น มาเรียนเพราะมีเวลาว่างช่วงนั้นพอดี หรือสนใจในกิจกรรม นั้นเป็นพิเศษอยู่แล้ว เป็นต้น

Cogan (1975) พบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์และนักศึกษาจะทำให้ การเรียนของนักศึกษาดีขึ้น ความศรัทธาในตัวอาจารย์จะทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

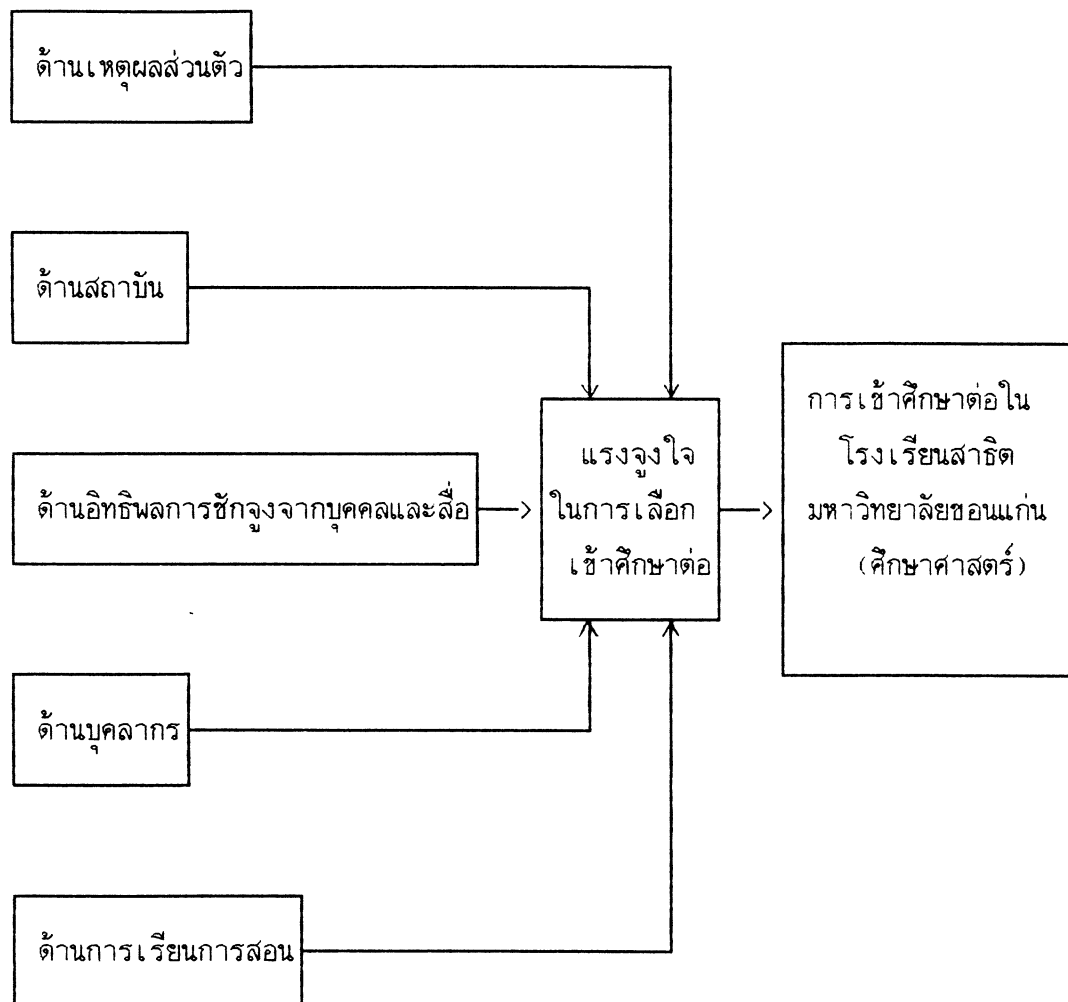
Cross & Valley 1982 (quoted in Darkenwald & Merrian, 1982) ได้ศึกษาเหตุผลการเข้าศึกษาต่อของผู้ใหญ่ ทั้งที่กำลังจะเข้าเรียน และที่กำลังเรียนอยู่ พบว่า ผู้ที่กำลังจะเข้าเรียนมีเหตุผลในการเข้าเรียนด้านสังคม และด้านการหนีจากสภาพจำเจอยู่ในระดับ ที่ต่ำสุด ส่วนผู้ที่กำลังเรียนอยู่ พบว่า อายุ เพศ และสถานภาพทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เข้าเรียน โดยเฉพาะด้านเพศนั้นพบว่า เพศหญิงให้ความสำคัญกับเหตุผลส่วนตัว ส่วนเพศชายให้ ความสำคัญด้านเพื่อทำให้หน้าที่ให้ดีขึ้น ด้านศาสนาและด้านการหนีจากความจำเจ ด้านอายุ พบว่า ผู้ที่อายุสูงให้ความสำคัญ กับความรู้ ส่วนผู้ที่มีอายุน้อยให้ความสำคัญด้านส่วนตัว และคนผิวดำให้ความสำคัญกับด้านส่วนตัว ด้านชุมชนและด้านความรู้เชิงวัฒนธรรม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษา สรุปได้ว่าแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อมีสาเหตุหรือองค์ประกอบด้านแรงจูงใจบางประการแตกต่างกัน เช่น ขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความนิยมในปริญญา ความยากง่ายในสังคม โอกาสในการทำงานต้องการหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน ส่วนปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเข้าเรียนต่อ คือ เพศ อายุ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ รายได้ สาขาวิชาที่เรียน และการเห็นคุณค่าการศึกษา

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 5 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย